

pitāla – pietrūka piena nozarē, zemniekiem attīstot uzņēmumu “Latvijas piens”.

Līdzīgi izaicinājumi tagad ir Eiropas līmeņa kooperatīvam piedarošajai pārstrādes rūpnīcai “E-piim”. Lai gan tai ir stratēģiskais partneris no Nīderlandes, tomēr attīstībai pietrūkst apgrozāmā kapitāla – iespējas laikus un konkurētspējīgi maksāt par piegādāto pienu. Risinājums šādai situācijai ir savlaicīgs atbalsts attīstības periodā arī no valsts, līdzīgi kā Lietuvas piena kooperatīvam “Pienas LT”. Kooperatīvs saņēma regulāru atbalstu ne tikai rūpnīcas izbūvei, bet arī attīstības gaitā. Visgrūtāk ir kāpināt apgrozījumu – trūkst līdzekļu samaksai par pienu, jo par saņemto produkciju pircējs maksā vēlāk. Trūkst līdzekļu arī papildu investīcijām – uzlabojumu, jaudas palielināšana, gadās sliktie debitori. Izaugsmei vajag finansējumu. Bankas nelabprāt kredītē jaunus uzņēmumus – jo pastāv lielāks risks, bet ķīla ir tikai rūpnīca. Ja rūpnīca nestrādā, tad tai ir gandrīz lūzņu cena – naudu atgūt bankai ir pārāk izaicinoši. Tāpēc, attīstot pārstrādi, kāpinot jaudu un pārdodot arvien vairāk – vajag arī vairāk kapitāla. Bet piena ražotājiem – lauksaimniekiem tā trūkst.

Līdzīgu situāciju attīstībā piedzīvo arī “Baltu piens”, kura biedri iegulda savus līdzekļus ražotnes modernizācijā – ne tikai lai ražotu produktus, bet arī attīrīšanas iekārtās, kas nodrošina iedzīvotājiem labvēlīgāku vidi, bet kooperatīvam rada papildu finanšu slogu.

PAMATS ATTĪSTĪBAI

Jau šobrīd saimniecības, kurām slaucamo govju skaits ir lielāks par 50, veido 62 % no saimniecību kopskaita. Tās ir saimniecības, kas sāk ieviest robotu tehnoloģijas, tā palielinot ražošanas efektivitāti, izvairoties no darba spēka riska un arī uzlabojot piena kvalitāti.

Vēl viens faktors par labu piena nozarei, salīdzinot, piemēram, ar graudkopību, šajos gados ir izrādījies cenu līmenis.

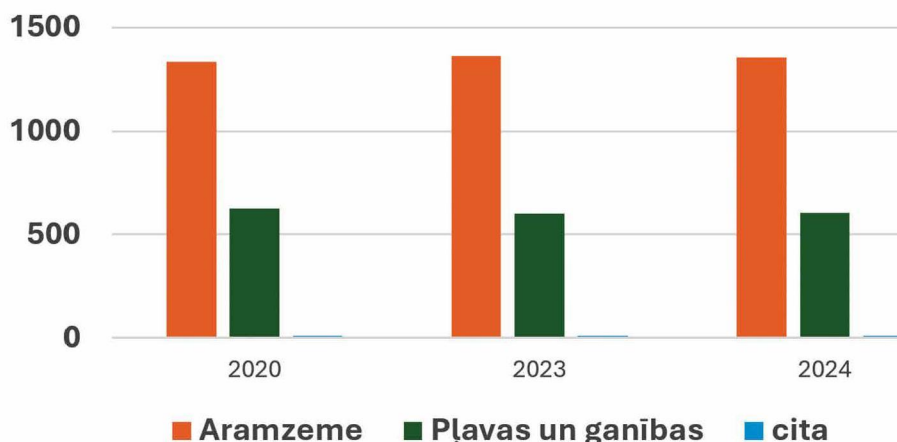
2024. gadā pret 2023. gadu tas lauksaimniecībā ir palielinājies par 3 %, bet lopkopībā pieauga par 8 %. Turklāt, arī lopkopības produkcijas nozīme lauksaimniecības galaprodukcijas struktūrā kopš 2020. gada ir palielinājusies no 34,1 % līdz 42,3 % 2024. gadā. Tad lauksaimniecības produkcijas izlaide faktiskajās cenās sasniedza 2 miljardus eiro, kas veido 4,7 % no Latvijas tautsaimniecības iekšzemes kopprodukta.

Lopkopība, ja būtu iespējas nopelnīt, noteikti piesaistītu arī jaunatni ar tās entuziasmu un vēlmi attīstīties. Ne velti vienā no

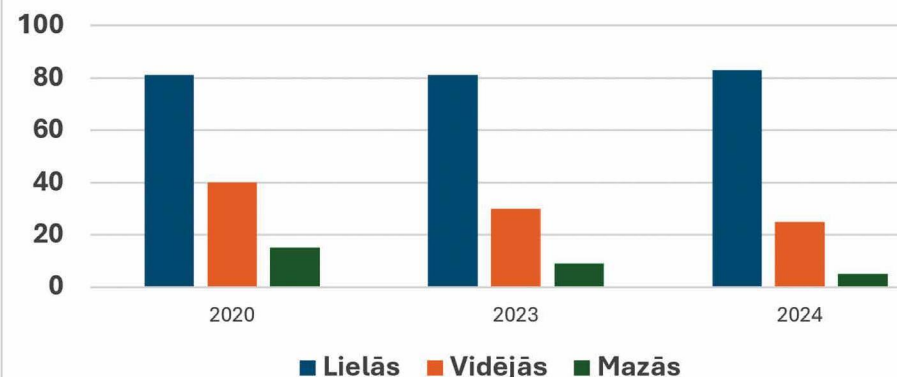
Lauksaimniecības galaprodukcijas struktūra, bāzes cenās %

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes izmantošana, tūkst. ha

Dzīvnieku skaita sadalījums pēc saimniecību lieluma: slaucamās govīs, tūkst.

sarunām Plācī kooperatīva “Straupe” telpās divu meitu tēvs pastāstīja, ka situētās meitas rīdzinieces labprāt pārņāktu strādāt pie viņa, redzot piena lopkopja saim-

niecības pārticību un jau sakrāto mantojumu. Latvijas tautsaimniecības pamati būtu daudz stingrāki, ja šādu vidējo un lielo saimniecību būtu vēl vairāk. LL